

Familj av mått

Familj av mått är ett samlingsnamn på tre olika typer av mått: utfallsmått, processmått och balanserade mått. Dessa mått kompletterar varandra genom att fånga olika perspektiv. De används för att följa upp effekten av ett förbättringsarbete.

KATEGORI
Mått

TID
15–60 minuter

ANTAL MEDARBETARE
2–7 personer

SVÅRIGHETSGRAD
Medel

MATERIAL

- **Papper och penna eller dator**

När ska verktyget användas?

Använd familj av mått när ni har satt målet för ert förbättringsarbete. Börja mäta innan ni börjar förbättra, så att ni kan följa effekterna av förbättringsarbetet. Familjen av mått ska vara kopplat till förbättringsinsatsen och målen.

Hur gör man?

Ett mått räcker sällan för att fånga om ett förbättringsarbete är framgångsrikt. Det behövs flera mått som fångar olika perspektiv, det vill säga en familj av mått. Den består av minst ett av varje sorts mått som beskrivs nedan. Rekommendationen är att välj totalt 3–8 mått.

Utfallsmått mäter de effekter som ni vill uppnå med ert förbättringsarbete. Det kan till exempel handla om nöjdare patienter eller bättre medicinska resultat.

Processmått mäter hur era rutiner fungerar och hur väl ni lyckas göra nödvändiga förändringar för att kunna uppnå ert mål. Det kan till exempel handla om hur lång tid en viss aktivitet tar, hur lång tid som går mellan olika aktiviteter eller antal genomförda undersökningar. Ofta kan ni se snabbare förändring i processmått än i utfallsmått.

Balanserade mått används för att säkerställa att förbättringsinsatserna inte sker på bekostnad av något annat eller någon annan. Det kan till exempel handla om att förkortade vårdtider skulle kunna leda till att återinläggningar ökar istället. Ett annat exempel är om förbättrad vård för patienter med stroke skulle kunna leda till längre väntetider för patienter med diabetes. En oväntad konsekvens kan också vara av positiv karaktär, det vill säga en välkommen bieffekt.

Ett exempel på en familj av mått, där målet är att öka tillgängligheten genom att minska uteblivna mottagningsbesök är:

Utfallsmått:

Andelen patienter som får mottagningsbesök inom tre dagar.

Processmått:

Andelen patienter som avbokar inom ett dygn.

Andelen patienter som bokar sitt besök via 1177 Vårdguiden.

Balanserade mått:

Administrativ tid per vecka för att hantera tidsbokningar.

→ *Familj av mått fortsättning*

Tips

Dokumentera i en mätplan vad som ska mätas, vem som ska göra det, samt när och hur det ska göras, för att få struktur och systematik på datainsamlandet. Gör mätningarna enkla och tydliga så att de kan integreras i det dagliga arbetet och lätt kan kommuniceras till andra. Använd gärna data som redan finns i till exempel kvalitetsregister eller andra datakällor.

Det är viktigt att mäta över tid och inte bara före och efter förändring. Tänk också på att inte sluta mäta så fort ni har uppnått ert mål. Risken är då att det nya arbetssättet glöms bort när ni slutar mäta.

Ytterligare en typ av mått är strukturmått. Strukturmått ingår inte i familj av mått, men kan ändå vara relevant att mäta. Det används för att mäta de förutsättningar som behövs för att nå målet, till exempel utrustning, personalkategorier eller kompetens.

Utmaningar

Att hitta bra mått är ofta en utmaning i förbättringsarbete. Försök att komma igång och testa mått även om de inte känns helt perfekta från början. Det är bättre att justera måtten vid behov än att ni kör fast.

Det är lätt att falla för frestelsen att mäta allt som går att mäta, men mätningarna ska inte vara målet: förbättring är målet! Anpassa antalet mått utifrån förbättringsarbetets omfattning.

Mer information

- Mall för mätplan finns att ladda ned bland verktyg för förbättringsarbete.
- Ett lästips för dig som vill fördjupa dig i mätningar är boken *Health Care Data Guide, Learning for Improvement* av Lloyd and Provost.
- Två andra lästips är [Att mäta för att veta](#) och [Ännu bättre vård](#) framtagna av Sveriges Kommuner och Regioner, SKR.